

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 22 stycznia 2018 roku

ZSS.422.4.2018.SK

Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy i Polityki
Spolecznej

w trosce o dobro dzieci z niepełnosprawnością dokonałem analizy uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2017 r. poz. 1368, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”. Moją uwagę zwrócił problem związany z zasiłkiem opiekuńczym na dziecko.

Na wstępie podkreślić należy, że na mocy Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. *we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka* (art. 3 ust. 1). *W celu zagwarantowania i popierania praw zawartych w niniejszej Konwencji Państwa-Strony będą okazywały odpowiednią pomoc rodzicom oraz opiekunom prawnym w wykonywaniu przez nich obowiązków związanych z wychowywaniem dzieci oraz zapewnią rozwój instytucji, zakładów i usług w zakresie opieki nad dziećmi* (art. 18 ust. 2). *Państwa-Strony uznają prawo dziecka niepełnosprawnego do szczególnej troski i będą sprzyjały oraz zapewniały, stosownie do dostępnych środków, rozszerzanie pomocy udzielanej uprawnionym do niej dzieciom oraz osobom odpowiedzialnym za opiekę nad nimi. Pomoc taka będzie udzielana na wniosek tych osób i będzie stosowna do warunków dziecka oraz sytuacji rodziców lub innych osób, które się nim opiekują* (art. 23 ust. 2).

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej na władzy publicznej spoczywa obowiązek ochrony praw dziecka (art. 72). Konstytucja jest gwarantem zapewnienia

28 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

szczególnej opieki zdrowotnej dzieciom, kobietom w ciąży, osobom niepełnosprawnym i osobom w podeszłym wieku (art. 68 ust. 3). Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej ma uwzględnić dobro rodziny, a zwłaszcza tej która jest w trudnej sytuacji społecznej i materialnej (art. 71).

Dzieci z niepełnosprawnością należą do kręgu osób, które wymagają szczególnej opieki i troski. Są mniej samodzielne od pełnosprawnych rówieśników, zaś w czasie choroby wymagają często stałej opieki ze strony rodzica.

Idąc dalej, należy wskazać, że obowiązujące regulacje prawne nie zapewniają w pełni ochrony praw małoletnich dzieci z niepełnosprawnością w aspekcie uprawnień rodziców (opiekunów) do zasiłków, w przypadku choroby dziecka.

W obowiązującym stanie prawnym (art. 32 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy) *zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad:*

1) dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2016 r. poz. 157 oraz z 2017 r. poz. 60), lub dziennego opiekuna sprawujących opiekę nad dzieckiem,*
- b) porodu lub choroby małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki,*
- c) pobytu małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;*

2) chorym dzieckiem w wieku do ukończenia 14 lat.

Zasiłek opiekuńczy przysługuje przez okres zwolnienia od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki w wymiarze 60 dni w roku kalendarzowym w przypadku opieki nad dzieckiem do 8 lat oraz dzieckiem do lat 14, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 2 (art. 33 ust. 1 pkt 1).

W sytuacji kiedy dziecko ukończy 14 lat jest traktowane jako „inny chory członek rodziny”, o czym mowa w art. 32 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy. Wówczas na opiekę nad „innym

chorym członkiem rodziny” przysługuje zasiłek opiekuńczy przez okres 14 dni w roku kalendarzowym (art. 33 ust. 1 pkt 2).

Powyższe prowadzi do wniosku, że dziecko, które ukończy 14 lat, w świetle ustawy jest traktowane jako „inny chory członek rodziny”, na które przysługuje jedynie 14 dni zasiłku opiekuńczego w roku. Ustawodawca określając kryterium czasu i wieku przy wypłacie zasiłku opiekuńczego nie uwzględnił sytuacji chorych dzieci z niepełnosprawnością, które ukończyły 14 lat. W opinii Rzecznika Praw Dziecka 14 dniowy wymiar opieki nad dzieckiem w skali roku jest zdecydowanie niewystarczający, a zwłaszcza gdy mowa jest o dzieciach z niepełnosprawnością. Taki stan rzeczy budzi moje zaniepokojenie.

Wprawdzie opiekunowi prawnemu dziecka przysługują również inne uprawnienia pracownicze jak np. urlop bezpłatny, czy dodatkowy urlop wychowawczy na dziecko z niepełnosprawnością, jednak rozwiązania te są mniej korzystne od uprawnień wynikających z art. 35 ustawy (dotyczących zasiłku opiekuńczego).

Dokonując analizy zabezpieczenia socjalnego dziecka z niepełnosprawnością stwierdzić należy, że uregulowania prawne dotyczące świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego na rzecz małoletnich dzieci z niepełnosprawnością, które ukończyły 14 lat, powinny doczekać się zmian legislacyjnych. Obowiązujące uregulowania prawne nie gwarantują dostatecznej opieki dziecku w czasie choroby. Dotyczy to zwłaszcza dziecka z niepełnosprawnością. Zasiłek opiekuńczy na chore dziecko z niepełnosprawnością, które ukończyło 14 lat powinien przysługiwać na okres dłuższy, tak aby zapewnić dziecku kompleksową opiekę ze strony rodzica (tak jak w przypadku chorych dzieci do lat 14).

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 10a i art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922) uprzejmie proszę Panią Minister o dokonanie analizy przedstawionego problemu i rozważenie zasadności podjęcia działań legislacyjnych mających na celu zwiększenie okresu opieki nad chorym dzieckiem z niepełnosprawnością, które ukończyło lat 14.

Z wyrazami szacunku
Marek Januch